

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตสาขาสังคมศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายหลักในการวิจัย 5 ประการ คือ ประการแรก เพื่อศึกษาอัตราร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลาของหลักสูตร หลังกำหนดเวลาของหลักสูตร และออกกลางคัน ก่อนที่จะเรียนสำเร็จ ประการที่สอง เพื่อวิเคราะห์ระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ใช้ในการศึกษาจนสำเร็จในแต่ละคณะ ประการที่สาม เพื่อวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิตของคณะต่าง ๆ ทั้งส่วนที่เป็นค่าดำเนินการและค่าลงทุน ประการที่สี่ เพื่อศึกษาอัตราส่วนประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิต และอัตราส่วนความสูญเสียเปล่าในการผลิตบัณฑิต ซึ่งวิเคราะห์โดยคิดค่าใช้จ่ายต่อหัวในแต่ละชั้นของนิสิตทุกคน เท่ากันหมด กับที่วิเคราะห์โดยคิดค่าใช้จ่ายต่อหัวในแต่ละชั้นของนิสิตตามงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้มหาวิทยาลัยในแต่ละปี และประการสุดท้าย เพื่อวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องสูญเสียไปในการผลิตบัณฑิตแต่ละรุ่น จากการที่นิสิตสำเร็จการศึกษาช้ากว่าเวลาที่กำหนด และจากการที่นิสิตออกจากมหาวิทยาลัยกลางคัน

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้อมูลด้านนิสิตทั้งระดับปริญญาตรีภาคปกติ หลักสูตร 4 ปี และระดับปริญญาโท หลักสูตร 2 ปี ที่เข้าศึกษา ระหว่างปีการศึกษา 2513-2517 รวม 5 รุ่น โดยเก็บรวบรวมรายละเอียดตามปีที่สำเร็จการศึกษา และปีที่ออกจากมหาวิทยาลัยกลางคัน จากแผนกทะเบียนนิสิตของแต่ละคณะ และจากแผนกทะเบียนประวัติของบัณฑิตวิทยาลัย ส่วนข้อมูลจำนวนนิสิตระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรีทั้งหมดที่มีในแต่ละปีการศึกษา เก็บรวบรวมจากสมุดสถิติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2515-2524 และจากรายงานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย ปีการศึกษา 2513-2514 สำหรับข้อมูลด้านค่าใช้จ่ายที่รัฐจัดสรรให้มหาวิทยาลัยในแต่ละปีนั้น เก็บรวบรวมจากเอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2513-2524 ของสำนักงบประมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลิตได้ทำการวิเคราะห์โดยคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคำนวณค่าแนวโน้ม โดยวิธีกึ่งตัวเฉลี่ย (Semiaverage Method) ส่วนข้อมูลด้านค่าใช้จ่าย ทำการวิเคราะห์โดยคำนวณค่าใช้จ่ายต่อหัวผลิต และค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องสูญเสียไปเนื่องจากผลิตเรียนสำเร็จช้ากว่าเวลาที่กำหนด และเนื่องจากผลิตออกจากมหาวิทยาลัยกลางคืนก่อนที่จะเรียนสำเร็จ นอกจากนี้ยังได้คำนวณค่าอัตราส่วนประสิทธิภาพ และอัตราส่วนความสูญเสียค่าในการผลิตบัณฑิต โดยการวิเคราะห์ 2 วิธี คือ วิธีที่คิดค่าใช้จ่ายต่อหัวในแต่ละชั้นของผลิตทุกคนเท่ากันหมด กับวิธีที่คิดค่าใช้จ่ายต่อหัวในแต่ละชั้นของผลิตทุกคนตามค่าใช้จ่ายที่รัฐจัดสรรให้มหาวิทยาลัยในแต่ละปี แล้วทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าอัตราส่วนที่คำนวณได้ รวมทั้งทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าอัตราส่วนประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตที่ได้จากการคำนวณ 2 วิธีดังกล่าวแล้วอย่างเด่น โดยการเปรียบเทียบแบบเข้าคู่กัน (matched pairs) ด้วยการทดสอบค่าที (t_p -test) ซึ่งผลของการวิจัย โดยสรุปมีดังนี้

1. สรุปผลการศึกษาอัตราร้อยละของผู้เรียนสำเร็จตามกำหนดเวลาของหลักสูตร หลังกำหนดเวลา และออกกลางคืนก่อนที่จะเรียนสำเร็จ มีดังนี้

1.1 ในระดับปริญญาตรี รวมทั้ง 6 คณะที่ศึกษามีอัตราร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลา หลังกำหนดเวลา และออกกลางคืน โดยเฉลี่ยร้อยละ 82.59 , 7.78 และ 9.63 ตามลำดับ โดยคณะครุศาสตร์มีอัตราร้อยละของผู้สำเร็จตามกำหนดเวลา โดยเฉลี่ยสูงสุด คือ ร้อยละ 88.87 และคณะนิติศาสตร์มีอัตราร้อยละของผู้สำเร็จหลังกำหนดเวลา และออกกลางคืนโดยเฉลี่ยสูงสุด คือ ร้อยละ 15.19 และ 15.16 ตามลำดับ

1.1.1 คณะส่วนใหญ่มีอัตราร้อยละของผู้สำเร็จตามกำหนดเวลาของหลักสูตรสูงสุด ในรุ่นปี 2516 ส่วนอัตราร้อยละของผู้สำเร็จหลังกำหนดเวลาของหลักสูตรและอัตราร้อยละของผู้ออกจากมหาวิทยาลัยกลางคืนก่อนที่จะเรียนสำเร็จนั้น มีอัตราสูงสุดกระจายอยู่ในทุกระุ่นที่ศึกษา โดยเมื่อรวมทั้ง 6 คณะแล้ว อัตราร้อยละของผู้เรียนสำเร็จตามกำหนดเวลา หลังกำหนดเวลา และออกกลางคืนมีอัตราสูงสุดในรุ่น ปี 2516 , 2514 และ 2517 ตามลำดับ

1.1.2 เกือบทุกคณะมีแนวโน้มอัตราร้อยละของผู้เรียนสำเร็จตามกำหนดเวลาของหลักสูตร และอัตราร้อยละของผู้ออกจากมหาวิทยาลัยกลางคืนเพิ่มขึ้น ขณะที่อัตราร้อยละของผู้เรียนสำเร็จหลังกำหนดเวลาของหลักสูตรในคณะส่วนใหญ่มีแนวโน้มลดลง

1.2 ในระดับปริญญาโท โดยส่วนรวมมีอัตราร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลา หลังกำหนดเวลา และออกกลางคัน โดยเฉลี่ยเป็นร้อยละ 20.98 , 33.17 และ 45.85 ตามลำดับ โดยสาขาวิชาซึ่งสอดคล้องในคณะครุศาสตร์มีอัตราร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลา และหลังกำหนดเวลา โดยเฉลี่ยสูงสุด คือ ร้อยละ 47.11 และ 42.79 ตามลำดับ ขณะที่คณะนิติศาสตร์มีอัตราร้อยละของผู้ออกจากมหาวิทยาลัยกลางคัน โดยเฉลี่ยสูงสุด คือ ร้อยละ 86.82

1.2.1 สาขาวิชาซึ่งสอดคล้องในคณะครุศาสตร์ และคณะรัฐศาสตร์ มีอัตราร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลาสูงสุดในรุ่นปี 2513 และมีอัตราร้อยละของผู้ออกจากมหาวิทยาลัยกลางคันสูงสุดในรุ่นปี 2516 ส่วนคณะที่เหลือมีอัตราสูงสุดดังกล่าวกระจายอยู่ในรุ่นต่าง ๆ สำหรับอัตราร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาหลังกำหนดเวลาของหลักสูตรนั้น คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะรัฐศาสตร์ และคณะนิติศาสตร์ มีอัตราดังกล่าวสูงสุดในรุ่นปี 2513 ในการพิจารณารวมทุกคณะที่ศึกษานี้ พบว่า มีอัตราร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลาของหลักสูตรและหลังกำหนดเวลาของหลักสูตรสูงสุดในรุ่นปีการศึกษา 2517 โดยรุ่นปีการศึกษา 2514 มีอัตราร้อยละของผู้ออกจากมหาวิทยาลัยกลางคันสูงสุด

1.2.2 คณะส่วนใหญ่มีแนวโน้มมีอัตราร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลาของหลักสูตรลดลง ขณะที่อัตราร้อยละของผู้สำเร็จหลังกำหนดเวลา และออกกลางคันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

2. สรุปผลการวิเคราะห์ระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ใช้ในการศึกษาจนสำเร็จในแต่ละคณะปรากฏว่า คณะนิติศาสตร์ใช้เวลาศึกษาจนสำเร็จโดยเฉลี่ยมากที่สุด และคณะครุศาสตร์ใช้เวลาศึกษาจนสำเร็จโดยเฉลี่ยน้อยที่สุดทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท โดยในระดับปริญญาตรี ระยะเวลาศึกษาโดยเฉลี่ยของคณะนิติศาสตร์และคณะครุศาสตร์เป็น 4.23 ปี และ 4.07 ปี ตามลำดับ และเมื่อรวมทั้ง 6 คณะแล้ว ค่าเฉลี่ยดังกล่าวมีค่าเป็น 4.11 ปี ส่วนในระดับปริญญาโทนั้นระยะเวลาศึกษาโดยเฉลี่ยของคณะนิติศาสตร์และคณะครุศาสตร์มีค่าเป็น 4.50 ปี และ 2.76 ปี ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยดังกล่าวรวมทุกคณะในระดับนี้มีค่าเป็น 3.22 ปี

3. สรุปผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายต่อหัวต่อปี โดยเฉลี่ย 12 ปี คือ ระหว่างปีงบประมาณ 2513-2524 มีดังนี้

3.1 ในระดับปริญญาตรีรวมทั้ง 6 คณะ มีค่าใช้จ่ายต่อหัวโดยเฉลี่ยเป็น 6,755 บาท โดยเป็นค่าดำเนินการ 5,408 บาท และค่าลงทุน 1,347 บาท คณะที่มีค่าใช้จ่ายต่อหัวโดยเฉลี่ยสูงสุดและต่ำสุด คือ คณะนิเทศศาสตร์ และคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คือ เป็นเงิน 10,113 บาท และ 4,970 บาทตามลำดับ ในการพิจารณาตามประเภทของค่าใช้จ่าย ปรากฏว่า คณะนิเทศศาสตร์มีค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิตในส่วนที่เป็นค่าลงทุนโดยเฉลี่ยสูงสุดคือ 3,545 บาท ขณะที่คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีมีค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิตในส่วนนี้โดยเฉลี่ยต่ำสุดคือ เพียง 680 บาท สำหรับส่วนที่เป็นค่าดำเนินการนั้น คณะที่มีค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิตโดยเฉลี่ยสูงสุดและต่ำสุด คือ คณะเศรษฐศาสตร์ และนิติศาสตร์ ตามลำดับ โดยเป็นเงิน 7,205 บาท และ 3,661 บาท ตามลำดับ

3.2 ในระดับปริญญาโทรวมทุกสาขาวิชา ซึ่งสังกัดอยู่ในสาขาสังคมศาสตร์ (ยกเว้น คณะนิเทศศาสตร์ เนื่องจากเพิ่มมีการสอนนิสิตระดับปริญญาโทในปีการศึกษา 2521) พบว่า มีค่าใช้จ่ายต่อหัวโดยเฉลี่ยเป็น 10,382 บาท โดยเป็นค่าดำเนินการ 8,322 บาท และค่าลงทุน 2,060 บาท คณะเศรษฐศาสตร์มีค่าใช้จ่ายต่อหัวโดยเฉลี่ยสูงสุดทั้งยอดรวมและส่วนที่เป็นค่าดำเนินการและค่าลงทุน คือ เป็นเงิน 15,161 บาท , 11,018 บาท และ 4,143 บาทตามลำดับ สำหรับคณะที่มีค่าใช้จ่ายต่อหัวโดยเฉลี่ยต่ำสุดในส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายรวมและค่าลงทุน คือ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี โดยเป็นเงิน 7,706 บาท และ 1,060 บาทตามลำดับ สำหรับส่วนที่เป็นค่าดำเนินการนั้น คณะนิติศาสตร์มีค่าใช้จ่ายต่อหัวโดยเฉลี่ยในส่วนนี้ต่ำสุดคือ เป็นเงิน 5,612 บาท

4. สรุปผลการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท อัตราร่วมประสิทธิภาพและอัตราร่วมความสูญเสียจากการผลิตบัณฑิตที่วิเคราะห์ โดยคิดค่าใช้จ่ายต่อหัวในแต่ละชั้นของนิสิตทุกคนเท่ากันหมด กับที่วิเคราะห์ โดยคิดค่าใช้จ่ายต่อหัวในแต่ละชั้นของนิสิตทุกคนตามค่าใช้จ่ายที่รัฐจัดสรรให้มหาวิทยาลัยในแต่ละปี มีดังนี้

4.1 ทั้งระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท มีค่าอัตราร่วมประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตที่วิเคราะห์โดยวิธีที่ 1 (คือ คิดค่าใช้จ่ายต่อหัวในแต่ละชั้นของนิสิตทุกคนเท่ากันหมด) กับที่วิเคราะห์โดยวิธีที่ 2 (คือ คิดค่าใช้จ่ายต่อหัวในแต่ละชั้นของนิสิตทุกคนตามค่าใช้จ่ายที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐในแต่ละปี) ใกล้เคียงกันมาก ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า ค่าเฉลี่ยของอัตราร่วม-

ประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตที่คำนวณโดยวิธีที่ 1 จะมีค่าเท่ากับหรือมากกว่าค่าเฉลี่ยของอัตราส่วน
ประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตที่คำนวณโดยวิธีที่ 2 เล็กน้อย

4.2 คณะครูค้ำสตรมีค่าอัตราส่วนประสิทธิภาพการผลิต โดยเฉลี่ยสูงสุดทั้ง
ระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ขณะที่คณะนิติศาสตร์มีค่าดังกล่าวต่ำสุดทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญา
โท โดยในระดับปริญญาตรีค่าอัตราส่วนประสิทธิภาพการผลิตโดยเฉลี่ยของคณะครูค้ำสตรและ
คณะนิติศาสตร์ มีค่าประมาณ 0.95 และ 0.86 ตามลำดับ ส่วนในระดับปริญญาโท ค่าดังกล่าว
ของคณะครูค้ำสตร คณะนิติศาสตร์ และคณะเศรษฐศาสตร์ มีค่าประมาณ 0.68 , 0.13 และ
0.13 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อรวมทั้ง 6 คณะแล้ว ค่าอัตราส่วนประสิทธิภาพการผลิตโดยเฉลี่ย
ในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท มีค่าประมาณ 0.92 และ 0.42 ตามลำดับ

4.3 อัตราส่วนประสิทธิภาพการผลิตที่วิเคราะห์ทั้ง 2 วิธี มีค่าน้อยกว่า 1
อย่างมีนัยสำคัญทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท แสดงว่า มีความสูญเสียเปล่าเกิดขึ้นในรูปของการ
เรียนสำเร็จช้ากว่าเวลาที่กำหนด และการออกกลางคันก่อนที่จะเรียนสำเร็จ

4.4 ในระดับปริญญาตรี มีเพียงคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีเท่านั้น ที่มีค่า
อัตราส่วนประสิทธิภาพการผลิตที่คำนวณโดยวิธีที่ 1 (E.R.1) แตกต่างจากที่คำนวณโดยวิธีที่
2 (E.R.2) อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนในระดับปริญญาโท ค่า E.R.1 และ E.R.2 ดังกล่าวของทุก
คณะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

4.5 คณะนิติศาสตร์มีค่าอัตราส่วนความสูญเสียเปล่าในการผลิตบัณฑิต โดยเฉลี่ยสูง
สุด ทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท และคณะครูค้ำสตรมีค่าดังกล่าวต่ำสุดทั้งระดับปริญญาตรีและ
ปริญญาโท โดยในระดับปริญญาตรีคณะนิติศาสตร์และคณะครูค้ำสตรมีค่าอัตราส่วนความสูญเสียเปล่าใน
การผลิตบัณฑิต โดยเฉลี่ย ($\overline{W.R.}$) ประมาณ 0.15 และ 0.05 ตามลำดับ ส่วนในระดับปริญญา
โท ค่าอัตราส่วนความสูญเสียเปล่าในการผลิตบัณฑิตของคณะนิติศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ และคณะ
ครูค้ำสตร มีค่าประมาณ 0.87 , 0.87 และ 0.32 ตามลำดับ เมื่อรวมทั้ง 6 คณะ พบว่า ค่า
 $\overline{W.R.}$ ในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทมีค่าประมาณ 0.08 และ 0.58 ตามลำดับ

4.6 อัตราส่วนความสูญเสียเปล่าในการผลิตบัณฑิตที่วิเคราะห์ทั้ง 2 วิธี มีค่ามาก
กว่า 0 อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท แสดงว่า ในการผลิตบัณฑิตสาขา:

สังคมศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีความสูญเสียเปล่าเกิดขึ้นจากการที่ผลิตเรียนสำเร็จช้ากว่าเวลาที่กำหนด และจากการที่ผลิตออกจากมหาวิทยาลัยกลางคันก่อนที่จะเรียนสำเร็จ

5. สรุปผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องสูญเสียไปในการผลิตบัณฑิตแต่ละรุ่น จากการที่ผลิตเรียนสำเร็จช้ากว่าเวลาที่กำหนด และจากการที่ผลิตออกจากมหาวิทยาลัยกลางคันก่อนที่จะเรียนสำเร็จ

5.1 ค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องสูญเสียไปในการผลิตบัณฑิตรวม 5 รุ่น (ไม่รวมรุ่นปี 2513 ของคณะครุศาสตร์ ระดับปริญญาตรี) คิดเป็นเงินทั้งสิ้น 38,139,324 บาท โดยเป็นการสูญเสียในระดับปริญญาตรีเป็นเงิน 8,810,250 บาท และในระดับปริญญาโทเป็นเงิน 29,329,074 บาท การสูญเสียดังกล่าวนี้ เกิดขึ้นสูงสุดในคณะครุศาสตร์เป็นเงินถึง 10,568,915 บาท และคณะนิติศาสตร์สูญเสีย น้อยที่สุด คือ เป็นเงิน 4,360,598 บาท

5.2 คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี เกิดการสูญเสียสูงสุดในระดับปริญญาตรีและคณะครุศาสตร์สูญเสียสูงสุดในระดับปริญญาโท โดยคิดเป็นเงิน 2,518,777 บาท และ 9,199,325 บาท ตามลำดับ ขณะที่คณะนิติศาสตร์สูญเสีย น้อยที่สุดในทั้ง 2 ระดับการศึกษา คือ คิดเป็นเงิน 1,044,841 บาท และ 3,315,757 บาท ตามลำดับ

5.3 รัฐสูญเสียค่าใช้จ่ายไปในการที่ผลิตเรียนสำเร็จช้ากว่าเวลาที่กำหนด และออกกลางคันสูงสุดในรุ่นปีการศึกษา 2517 ทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท

อภิปรายผลการวิจัย

1. การที่ร้อยละของผู้ออกกลางคันระดับปริญญาตรี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและส่วนใหญ่จะออกกลางคันในปลายปีแรกที่เข้าศึกษา นั้น จากการศึกษาถึงสาเหตุของการออกกลางมหาวิทยาลัยกลางคันของสมหวัง พิริยานูวัฒน์¹ พบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้ผลิตนักศึกษาต้องออกจากมหาวิทยาลัย

¹ สมหวัง พิริยานูวัฒน์. "สาเหตุการออกกลางมหาวิทยาลัยกลางคัน". การวิจัยเชิง-บรรยาย (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2524). หน้า 150.

กลางคืนก็คือ (1) การแบ่งเวลาไม่เหมาะสมและการไม่ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน และ (2) การมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาและคณะที่เรียน ซึ่งปรากฏว่านิสิตนักศึกษาเหล่านี้กว่าร้อยละ 80 ได้แก้ปัญห โดยการสมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัยใหม่

2. การที่ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลาในระดับปริญญาโท มีแนวโน้มลดลงและทำให้อัตราส่วนประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตมีค่าน้อยกว่า 1 อย่างมีนัยสำคัญนั้น สาเหตุหนึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า ในระยะหลังนี้นิสิตหาหัวข้อที่จะทำวิทยานิพนธ์ได้ยาก ประกอบกับนิสิตที่เข้าศึกษาในระดับนี้ส่วนใหญ่มีงานประจำทำอยู่แล้ว จึงไม่มีเวลาให้กับการศึกษาอย่างเต็มที่ จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลาของหลักสูตรจึงลดลง และทำให้อัตราส่วนประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตมีค่าน้อยกว่า 1 อย่างมีนัยสำคัญดังกล่าวข้างต้น

3. เมื่อพิจารณาในด้านค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิต ในส่วนที่เป็นค่าลงทุน และพบว่าคณะนิเทศศาสตร์มีค่าดังกล่าวโดยเฉลี่ยสูงสุดนั้น ปรากฏว่า สาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากครุภัณฑ์ที่ใช้ประกอบการศึกษาของคณะนี้ส่วนใหญ่เป็นครุภัณฑ์ล้าสมัยที่มีราคาแพง จึงทำให้ค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิตในส่วนที่เป็นค่าลงทุนของคณะนี้สูงกว่าคณะอื่น ส่วนในด้านค่าดำเนินการ ซึ่งพบว่า คณะเศรษฐศาสตร์มีค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิตในส่วนที่เป็นค่าดำเนินการสูงสุดนั้น สาเหตุหนึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าอัตราส่วนอาจารย์ต่อนิสิตของคณะนี้ระหว่างปีงบประมาณ 2513-2514 ส่วนใหญ่มีค่าสูงกว่าคณะอื่น¹ จึงทำให้ค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิตในหมวดเงินเดือน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงบดำเนินการและมีประมาณร้อยละ 60-90 ของค่าใช้จ่ายในหมวดงบดำเนินการมีค่าสูง ค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิตในส่วนที่เป็นค่าดำเนินการของคณะนี้จึงสูงกว่าคณะอื่นไปด้วย

4. การที่อัตราส่วนประสิทธิภาพและอัตราส่วนความสูญเสียเปล่าในการผลิตบัณฑิตมีค่าน้อยกว่า 1 และมากกว่า 0 อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั้น แสดงว่ามีความสูญเสียเปล่าในการผลิตบัณฑิตเกิดขึ้น จากการที่พบว่า นิสิตส่วนใหญ่ใช้เวลาเรียนมากกว่าที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กล่าวคือ ในระดับปริญญาตรี นิสิตใช้เวลาเรียนโดยเฉลี่ย 4 ปี 1 เดือน (กำหนดไว้ในหลักสูตร 4 ปี) และในระดับปริญญาโท นิสิตใช้เวลาเรียนโดยเฉลี่ย 3 ปี 3 เดือน (แต่กำหนด

¹ ูรายละเอียดยุทธศาสตร์ ก, หน้า 147-149.

ไว้ในหลักสูตรเพียง 2 ปี) ในขณะที่เดียวกันผลิตส่วนใหญ่ก็ออกกลางคันในปีแรกที่เข้าศึกษามาก
 จึงทำให้มีความสูญเสียเปล่าในการผลิตบังเกิดขึ้น

5. การที่อัตราส่วนประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตที่วิเคราะห์โดยคิดค่าใช้จ่ายต่อหัวในแต่ละชั้นของผลิตทุกคนเท่ากันหมด กับที่วิเคราะห์โดยคิดค่าใช้จ่ายต่อหัวในแต่ละชั้นของผลิตทุกคนตามค่าใช้จ่ายที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐในแต่ละปี มีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียงคณะเดียว คือ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ในระดับปริญญาตรีนั้น สาเหตุที่สำคัญน่าจะเป็นเพราะว่า จำนวนผลิตที่สำเร็จช้ากว่าเวลาที่กำหนดและออกกลางคันในคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ระดับปริญญาตรี ในแต่ละปีมีจำนวนมากกว่าคณะอื่น ๆ และอัตราการเพิ่มผลของค่าใช้จ่ายต่อหัวผลิตระดับปริญญาตรีของคณะนี้ในแต่ละปีโดยเฉลี่ยแล้ว เป็นร้อยละ 20¹ จึงทำให้อัตราส่วนประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตที่วิเคราะห์ทั้ง 2 วิธี ของคณะนี้มีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอีก 5 คณะที่เหลือนั้นปรากฏว่าจำนวนผลิตที่สำเร็จช้ากว่าเวลาที่กำหนดและออกกลางคันในแต่ละปีมีน้อยอัตราการเพิ่มผลของค่าใช้จ่ายต่อหัวผลิตในแต่ละปีแม้จะมีค่าสูงกว่าของคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี แต่เมื่อสรุปคือ จำนวนผลิตที่สำเร็จช้ากว่าเวลาที่กำหนดและออกกลางคันในแต่ละปีมีน้อย จึงทำให้ความแตกต่างดังกล่าวมีค่าไม่แตกต่างกันมากนัก อัตราส่วนประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตที่วิเคราะห์ทั้ง 2 วิธี ของคณะเหล่านี้จึงมีค่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับในระดับปริญญาโทนั้น ปรากฏว่าจำนวนผลิตที่ออกจกมหาวิทยาลัยกลางคันของทุกคณะมีจำนวนมากเฉพาะในปีแรกที่เข้าศึกษา (ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าผลิตที่เข้าศึกษาในระดับนี้ส่วนใหญ่มีงานประจำทำอยู่แล้ว เมื่อสอบเข้าศึกษาต่อได้จึงมักจะมีปัญหาในการลาศึกษาต่อทำให้ปริมาณของผู้ออกกลางคันในปีแรกที่เข้าศึกษามีมาก) ขณะเดียวกันค่าใช้จ่ายต่อหัวผลิตในแต่ละปีก็ไม่แตกต่างกันมากนัก อัตราส่วนประสิทธิภาพการผลิต-

¹ดูรายละเอียดที่ภาคผนวก ก, หน้า 151-154.

บัณฑิตที่วิเคราะห์ทั้ง 2 วิธี จึงมีค่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6. ผลของการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องสูญเสียไปในการผลิตบัณฑิต ซึ่งปรากฏว่า ความสูญเสียดังกล่าวเกิดขึ้นสูงสุดในคณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี สำหรับระดับปริญญาตรีและในคณะครุศาสตร์ สำหรับระดับปริญญาโท และขณะเดียวกันเกิดการสูญเสียน้อยที่สุดในคณะนิติศาสตร์ ในทั้งสองระดับการศึกษานั้น จากการศึกษาพบว่า จำนวนนิสิตที่รับเข้าศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2513-2517 ในระดับปริญญาตรีเป็นนิสิตของคณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี ถึงร้อยละ 34¹ และเป็นนิสิตของคณะนิติศาสตร์เพียงร้อยละ 7 ของจำนวนนิสิตระดับปริญญาตรีทั้งหมดที่รับเข้าศึกษา ส่วนในระดับปริญญาโทเป็นนิสิตของคณะครุศาสตร์ถึงร้อยละ 43 และเป็นนิสิตของคณะนิติศาสตร์เพียงร้อยละ 9 ของจำนวนนิสิตทั้งหมดในระดับนี้ที่รับเข้าศึกษา แม้ค่าร้อยละของนิสิตที่สำเร็จช้ากว่าเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และที่ออกกลางคันในคณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี และคณะครุศาสตร์ จะน้อยกว่าที่เกิดขึ้นในคณะนิติศาสตร์ แต่เมื่อพิจารณาจากจำนวนคนแล้วปรากฏว่ามีมากกว่า จึงทำให้จำนวนเงินที่รัฐต้องสูญเสียในสองคณะนี้สูงกว่าคณะนิติศาสตร์ดังกล่าวแล้วข้างต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจะมีการศึกษาเปรียบเทียบระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาในแต่ละสาขาวิชาในระดับปริญญาโท เพราะการศึกษาในแต่ละสาขาวิชาในระดับนี้แม้จะอยู่ในคณะเดียวกันก็มีลักษณะแตกต่างกันระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาก็น่าจะแตกต่างกันด้วย
2. ควรจะมีการศึกษาค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิตภายในคณะ ที่รัฐจัดสรรให้ในแต่ละปีว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ และความแตกต่างนั้นมีมากน้อยเพียงใด
3. ควรจะมีการศึกษาประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตโดยพิจารณาจากต้นทุนทางเศรษฐกิจ (Economic Cost) ในการจัดการศึกษาคือ นอกจากจะพิจารณาจากค่าใช้จ่ายที่รัฐจัดสรรให้ในแต่ละปีแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายที่เป็นของผู้เรียนเองและค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) ของผู้เรียน หากเลือกทำงานแทนที่จะเรียนต่อ (Foregone Earning)

¹ดูรายละเอียดจากตารางที่ 2 และตารางที่ 3, หน้า 20..